

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa r.y.  
suojelusihteeri Aili Jukarainen  
Annankatu 29 A 16  
00100 Helsinki  
[suojelusihteeri@tringa.fi](mailto:suojelusihteeri@tringa.fi)



**Vastaanottajat:**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus  
Asemapäällikönkatu 14  
00520 Helsinki  
[kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi](mailto:kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi)

Liikennevirasto  
Meriosasto  
Suomenlahden väyläyksikkö  
PL 33  
00521 Helsinki  
[kirjaamo@liikennevirasto.fi](mailto:kirjaamo@liikennevirasto.fi)

**Asia:** Mielipide Pohjankurun väylän syventämisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Mielipiteen jättää Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa r.y. (rek.nro 116.353, 2104 jäsentä vuoden 2011 alussa). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa on tutustunut mainittuun YVA-selostukseen ja toteaa siitä mielipiteenään seuraavaa.

**Yleistä**

Hankealue sijaitsee kokonaisuudessaan Natura-alueella, joten lintudirektiivin vaikutus hankkeiden ohjaajana on Pohjanpitäjälähdellä ensisijainen. Natura-arviointi on hankkeen kannalta ratkaisevan tärkeä nk. pullonkaulavaihe. Tässä viittaamme siihen, että YVA -arvioinnin tulokset tulee viranomaisten ”huomioida” hankkeissa, mutta Natura -arvioinnin tulokset ohjaavat viranomaispäätöksiä sitovasti. Natura-arviointi tulee tehdä YVA -arvioinnin yhteydessä tai sitä ennen. Yhteysviranomaisen oli YVA -arviointisuunnitelmasta lausussa asianmukaisesti vaatinutkin Natura-arviointia. Konsultti on kuitenkin kylmästi ohittanut yhteysviranomaisen vaatimuksen Natura-arvioinnista (kts. YVA-selostuksen sivu 81). Yhteysviranomaisen tulee vaatia hankkeen vaikutusten arviointia luonnonsuojelulain 65§ mukaisesti ja kuten EU:n komission Natura-arvioita koskeissa ohjeissa neuvotaan.

Koska Natura -arviointi on YVA -arviointia paljon vaativampi prosessi (esim. tätä eroa on korostettu EU:n komission eri ohjeistuksissa), ruoppaushanketta ei ole mahdollista arvioida ja eikä sitä tule edistää ennenkuin Natura-arvioinnin ennakkoselvitykset, arviointi ja arvioinnin lausuntokierros on toteutettu. Ennakkoselvityksiä tarvitaan lisää ainakin linnuston osalta.

## **YVA -arviointiohjelma ei sisällä riittäviä linnustaselvityksiä eikä linnustovaikutusten arviointia**

Tammisaaren lintuvedet, eritoten Statsfjärden on sukeltavien sorsien tärkeimpiä esiintymisalueita Uudellamaalla ja Suomenlahdella (esim. Leivo ym. 2002 ja Tringan kotisivuilla oleva aineisto <http://www.tringa.fi/fi/pollo.html>). Lähes kaikki sukeltavat sorsat on luokiteltu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa uhanalaisiksi (Rassi ym. 2010). On vaikea kuvitella pahempaa toimintaa tukka- ja punasotkalle kuin ruoppaushanketta niiden elintärkeällä kevät- ja syyslevähdysalueella. Ottaen huomioon tämän ja sen, että hankealueella on toinenkin, kattavassa selvityksessä todettu tärkeä lintualue (Pohjanpitäjänlahden perukka) ja että koko alue on myös kokonaisuudessaan linnustonsuojelualue (SPA), on käsittämätöntä, että linnustoa on YVA -selostuksessa käsitelty vain muutamalla lauseella. Vaikutuksia linnustoon ei ole siis käytännössä ollenkaan arvioitu – linnustonselvityksen tulisi olla yhtä huolellisesti toteutettu kuin virtausolosuhteiden ja ravinnemäärien arvioinnit. Koska näin ei ole toimittu herää epäily, että konsultin asiantuntemus on ollut täysin riittämätön linnuston kannalta.

Esimerkkejä:

- Hankealueella on kaakkurin tärkein kevätlevähdysalue Uudellamaalla, mahdollisesti koko Suomessa, mutta kaakkuria ei edes mainita YVA -arviointiselostuksessa.
- YVA -arvioinnissa ei ole FINIBA -hankkeessa 1990-luvulla tunnistettujen arvojen lisäksi analysoitu lajikohtaisesti alueen edustavuutta eikä kohteen tilaa kunkin lajin elinympäristövaatimuksien mukaisesti
- Alueen kannalta merkittävien lintulajien ravintoeläinten runsautta ja sijoittumista ei ole selvitetty. Tringan havaintojen mukaan sukeltava sorsalajisto on erittäin runsas laivaväylän lähiympäristössä kevään syksyin.
- Lajikohtaiset laskelmat hankkeen aiheuttamasta ympäristökantokyvyn muutoksesta ja kestosta puuttuvat.
- Suojeluperustelajien ja muiden alueella edustavissa määrin esiintyvien lajien suojelutason suotuisuutta ei ole arvioitu. Hankkeen vaikutuksia ja kompensaaion suurusluokkia punnittaessa tulee olla sitä kriittisempi, mitä heikommassa kunnossa arvot nyt ovat. Tämä näkökulma sisältyy erityisesti Natura-arviointeihin, jota ei ole toteutettu.

## **Saatavilla olevia parhaita aineistoja ei ole hankittu arvioinnin tekemiseen**

EU:n komission ohjeiden (esim. satama ja ruoppaushankkeiden sekä tuulivoiman YVA-ohjeistukset) mukaan YVA -arviointien on perustuttava parhaaseen saatavilla olevaan aineistoon. Pohjanpitäjälahden ruoppaushankealueen linnustoarvojen laadusta, lajikohtaisesta edustavuudesta ja sijoittumisesta on jopa saatavilla täysin ajantasaista, hankkeesta riippumatonta tietoa, jota on lyhyesti referoitu julkisesti Tringan verkkosivuilla toukokuusta 2010 lähtien (<http://www.tringa.fi/fi/pollo.html>). Tringa ry on järjestänyt Statsfjärdenin, Båssafjärdenin ja fladojen systemaattiset levähtäjälaskennat viimeksi vuonna 2009. YVA -selostus on kirjoitettu täysin ohi tämän saatavilla olevan tiedon.

## **Lievennystoimenpiteitä ei ole voitu arvioida asianmukaisesti**

Koska linnuston laadullista, ajallista ja tilallista jakautumista ei ole selvitetty, ovat lievennystoimenpiteiden esitykset YVA -selostuksessa täysin asiantuntemattomia arvioita, joista osa saattaa mahdollisesti jopa haitata linnustoa.

## **Seuranta- ja kontrollialueita ei ole perustettu**

Luontoarvojen seurantaan silmällä pitäen suojeluperustelajien lähtötasoa ei ole YVA:ssa selvitetty ja julkaistu (esim. lintujen lukumääriä, vakioitujen näytepisteiden biomassa ja ravintoeläinten jakaumaa jne). Vakioidut seurantapisteen ja seurantaohjelma tulee perustaa tai laatia ennen kunnollista linnustovaikutusten arviointia ja hankkeen toteuttamista ainakin Båssa- ja Statsfjärdenille. Kalaston vakioitu mittaaminen on tärkeää ainakin Pohjanpitäjälahden perukassa kaakkurin vuoksi. Lisäksi on perustettava kontrollialueita hankkeen vaikutusalueen ulkopuolelle, jotta hankkeen vaikutukset pystyttäisiin erottamaan luontaisesta vaihtelusta.

## **Arvioinnin johtopäätöksissä vakavia puutteita**

Arvioinnin johtopäätöksistä ei esitetä YVA -selostuksessa konsulteista riippumattomia asiantuntijalausuntoja (esim. ornitologien, hydrobiologien ja pohjaeläinekologien). Vaikea on analysoida siis sitä, perustuvatko konsulttien johtopäätökset parhaaseen mahdolliseen tietoon. Etenkin väitteet eräiden vaikutusmekanismien tiedon puuttumisesta (kuten s. 103) ansaitsevat tutkijataso riippumattoman arvioinnin.

Linnuston osalta päätelmät ovat täysin perustelemattomia. YVA -selostus väittää, että hankkeen vaikutukset eivät ulotu Natura-alueella sijaitseviin fladoihin (s. 113). Kuitenkaan esiselvityksissä ei ole tutkittu linnuston liikkeitä fladojen ja Stadsfjärdenin välillä: yleisesti ottaen kosteikkoverkostolla on linnustolle suurempi merkitys kuin osiensa summalla. Muutaman lauseen asiantuntematon spekulatio (sivulla 114) toteaa, että linnut voivat siirtyä muille alueille. YVA-selostus ei yksilöi, missä esimerkiksi Statsfjärdenin ympäristökantokyvyn omaavat alueet sijaitsevat, joiden ravintoresurseja linnut eivät tällä hetkellä jo hyödyntäisi. Tukkasotkatutkimukset Ahvenanmaalla (A. Vähätalo) osoittavat, että pohjaeläinravinnosta on sotkilla kova puute ja kilpailu.

## **Osallistaminen hyvän hallintotavan vastainen**

Pidämme vakavana puutteena sitä, että lintuasiantuntemusta ei ole otettu huomioon YVA-arviointiohjelmaa. Osallistamalla Tringa hankkeeseen YVA-ohjelmavaiheessa, olisi ollut edellytykset toteuttaa YVA:n linnustovaikutusten arviointi asianmukaisella kattavuudella ja noudattaen vakiintunutta ja hyvää hallintotapaa.

## **Vaatimukset**

Tringa ry vaatii Natura-arvion toteuttamista EU:n komission ohjeistuksen mukaisesti. On lähtökohtaisesti täysin selvä, että ruoppaushanke vaikuttaa Natura-alueen suojeluperustelajien oloihin eli Natura-alueen koskemattomuuteen haitallisesti. Tämän toteaa myös konsultti YVA-selostuksessa linnuston kohdalla. Tämän vuoksi tulee soveltaa luontodirektiivin 6 artiklan poikkeusmenettelyä. Puutteellista YVA -arviointiselostusta voidaan täydentää Natura-arvioinnin yhteydessä.

Helsingissä helmikuun 24. päivänä 2011  
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —  
Helsingförstraktens Ornitologiska Förening Tringa r.y.

Seppo Vuolanto,  
puheenjohtaja

Margus Ellermaa,  
lintupaikkavastaava